

At diagnosticere sprogfærdighed - et nationalt materiale i engelsk for 7. skoleår i den svenske grundskole

Gudrun Erickson

Universitetsadjunkt. Avdelningen för språkpedagogik, Institutionen för pedagogik, Göteborgs universitet.

Den svenske skole har gennem 1990'erne gennemgået flere store forandringer. Blandt andet er der indført nye læseplaner og undervisningsvejledninger, og karaktersystemet er ændret fra et normrelateret til et mål- og kriterierelateret system. I sammenhæng med dette er der også introduceret et nyt nationalt prøveprogram for grundskolen og gymnasiet, hvilket bl.a. indebærer at der gives mulighed for at gennemføre flere centralt stillede prøver i engelsk end tidligere i den niårige svenske grundskole.

Samtlige nationale prøver afholdes af Statens skolverk, men opgaven med at konstruere, udvikle og bedrive forskning i materialet varetages af forskellige universiteter og andre videregående uddannelsesinstitutioner i landet. Arbejdet med de centralt stillede prøver i

fremmedsprog har gennem mange år været varetaget af Avdelningen för språkpedagogik ved Göteborgs universitet.

Jeg vil i denne artikel beskrive og diskutere det diagnostiske materiale i engelsk for 7. skoleår (DM 7), som er blevet tilbudt fra og med skoleåret 1995/96 inden for rammerne af den nye læseplan for den obligatoriske skole. DM 7 er det første nye prøvemateriale der er udviklet for grundskolen, og det har i al væsentlighed dannet udgangspunkt for de øvrige nationale prøvematerialer i engelsk i den obligatoriske skole.

Faget engelsk i den svenske grundskole

Engelsk er første fremmedsprog i den svenske skole og er obligatorisk for alle elever. Undervisningen kan påbegyn-

des i første skoleår men må ikke påbegyndes senere end fjerde skoleår. Det samlede, garanterede timetal for faget i grundskolen er det samme uanset hvornår undervisningen påbegyndes.

Lærere i den svenske grundskole er tidligere blevet uddannet til klasselærere (for 1.-3. respektive 4.-6. klassetrin) eller til faglærere med undervisning på klassetrin 7-9. Siden 1988 gives der i stedet uddannelse med sigte på enten 1.-7. klassetrin eller 4.-9. klassetrin. Eftersom lærere der er uddannet efter det tidligere system endnu er i flertal og den tidligere inddeling i tre niveauer organisatorisk ofte stadig eksisterer, møder de fleste elever stadigvæk nye lærere på 4. og på 7. klassetrin.

Formålet med det diagnostiske materiale

Formålet med de diagnostiske materialer for engelsk, matematik og svensk, er ifølge de givne retningslinjer fra regeringen og Skolverket at give lærerne hjælp til at diagnosticere elevernes eventuelle problemer, så nødvendige tiltag kan iværksættes. Materialet, som er et tilbud til skolerne, skal også give lærerne mulighed for i løbet af 7. klassetrin at bedømme hvorledes eleven står i forhold til målene for 9. klassetrin. Diagnosticeringen skal endvidere foretages på en måde, som afspejler undervisningsvejledningernes kundskabs- og fagssyn, d.v.s. så alsidigt som muligt.

I bekendtgørelsen fastslås det også at formålet med materialet ikke skal være at bidrage til en gruppeinddeling/niveaugruppering i begyndelsen af en ter-

min. De skal heller ikke danne grundlag for karaktergivning (i den svenske grundskole gives der først karakterer fra sommerterminens slutning i 8. kl.).

Kundskabs- og fagsyn

DM 7 i engelsk bygger på det kundskabs- og fagsyn som kommer til udtryk i den svenske læseplan og undervisningsvejledning for engelsk i den obligatoriske skole.

Kundskabssynet i læseplanen præges af en opfattelse af kundskab som et mangefacetteret fænomen, og eleverne som aktive og ansvarlige for deres egen kundskabstilegnelse.

Undervisningsvejledningerne i grundskolen indeholder i samtlige fag dels en almen del som beskriver de respektive fags karakter, dels de mål som opstilles for undervisningen. Derimod gives der ikke nogen anvisninger på valg af stof eller arbejdsmetoder.

Undervisningsvejledningen i engelsk bygger på et funktionelt sprogsyn. Målet er at eleverne skal opnå kommunikativ sprogfærdighed, hvilket indebærer at de skal kunne fungere sprogligt i forskellige miljøer og sammenhænge. Det engelske sprogs rolle som globalt sprog samt sprogets betydning for international forståelse betones. Den praktiske brug af sproget prioriteres, og der lægges mere vægt på sprogets indholdsside end på formsiden. Korrekthed i udtale, ordvalg og grammatik betragtes som integrerede dele af den kommunikative kompetence men udgør ikke mål i sig selv.

Udviklingen af det diagnostiske materiale for engelsk

Arbejdet med udviklingen af DM 7 for engelsk blev udført af en gruppe bestående af aktive lærere i grundskolen, fagfolk fra læreruddannelsen, forskere og *native speakers*. Efter indgående principdiskussioner konstrueredes og afprøvedes en række forskellige opgaver, som skulle kunne bidrage til evaluering af forskellige aspekter af elevernes sprogfærdighed i engelsk. Til grund for udformningen af det endelige prøvemateriale lå grundige analyser dels af elevernes besvarelser af de forskellige opgaver, dels af lærer- og elevvurderinger af materialet, som blev samlet ind i tilknytning til afprøvningerne. Dette blev distribueret sommeren 1995 til samtlige grundskoler i landet med undervisning på 7. klassetrin.

Grundlæggende overvejelser

Ved udformningen af prøvematerialer skal forskellige typer af *washback* altid analyseres. Det er vigtigt at undersøge hvilken effekt en given prøve kan have på elevernes indlæring eller lærernes undervisning (se f.eks. Alderson & Wall, 1993; Shohamy, 1993). Visse *washback*-effekter må betragtes som uundgåelige. De fleste er nok enige om at en prøve må opfattes som en præcisering af hvad der anses for at være væsentligt i faget og hvad der følgelig influerer mest på bedømmelsen af den enkeltes kundskaber. En prøve skal også vise *hvordan* eleverne skal beherske det som prøves. Det er derfor vigtigt at materialet afspejler det fagsyn som gennemsyrrer læseplanen. Det vil

altså i denne sammenhæng sige at eleverne får lejlighed til at tilegne sig og give udtryk for deres kommunikative færdigheder på engelsk i forhold til et meningsfuldt indhold - og at de bliver bedømt på deres evne til at gøre dette.

Det diagnostiske materiale for 7. skoleår er konstrueret med sigte på at tydeliggøre elevernes individuelle sprogfærdighedsprofiler for herudfra at muliggøre en hensigtsmæssig planlægning af den fortsatte indlæring og undervisning.

Et centralt udgangspunkt for DM 7 er at eleverne skal kunne få mulighed for at vise hvad de *kan* - ikke primært hvad de ikke kan. Endvidere er det tanken at prøvepræget skal nedtones, hvilket bl.a. har resulteret i termen diagnostisk 'materiale' i stedet for 'prøve' - og at materialet på en naturlig måde skal kunne indgå i undervisningen over en længere periode. Der gives anbefalinger om hvor meget tid der skal afsættes til de forskellige dele i materialet, men der er ikke givet nogen faste tidsgrænser, eftersom formålet ikke er at eleverne skal prøves i hvor hurtigt de arbejder.

En vigtig del af diagnosticeringen består i elevens opfattelse af egen formåen og egne behov. Derfor fokuserer en del af materialet på bevidsthed om og ansvar for egen indlæring samt på selvevaluering.

DM 7 er en *proficiency test*, hvilket betyder, at den sigter på en bedømmelse af elevens almene sprogfærdighed i engelsk, uanset hvorledes denne færdig-

hed er opnået. Følgelig bygger materialet ikke på indholdet i specielle undervisningsmaterialer eller på nogen bestemt arbejdsmetode.

Materialet sigter på at tydeliggøre og konkretisere læseplanens kommunikative og funktionelle sprogsyn. Dette indebærer bl.a. at der fokuseres på såvel interaktiv som receptiv og produktiv sprogfærdighed. Elevernes færdigheder inden for forskellige områder prøves dog ikke isoleret men som oftest i integrerede former. Ambitionen har også været at DM 7 skal knytte an til de målsætninger som drejer sig om interkulturel forståelse og viden om forskellige dele af den engelsksprogede verden. I lærervejledningen gives såkaldte *test specifications*, hvor hver opgave beskrives, kommenteres og knyttes til de mål i læseplan og undervisningsvejledningen, som testes.

Alle dele af læseplanen kan ikke testes i et centralt stillet prøvemateriale, men bestræbelsen har trods alt været så bredt og varieret som muligt at konkretisere det centrale i faget - dvs. at sikre at det som ønskes bedømt også bliver bedømt. Dette har at gøre med materialets validitet. Desuden skal opgaverne have god reliabilitet, dvs. måle på en så pålidelig måde som muligt. Sikkerheden for validitet er i denne sammenhæng det centrale, men det er væsentligt at huske at reliabilitet er en nødvendig, men ikke tilstrækkelig forudsætning for at valide tolkninger af resultatet skal kunne foretages (Messick, 1989; Bachman, 1990).

Endvidere har det været ambitionen at

DM 7 skal have en høj grad af autenticitet. Dette betyder dels at det materiale som indgår i prøven så vidt muligt skal være autentisk, dels at opgaverne skal afspejle mulige situationer uden for klasseværelset.

Som generelt krav til prøverne gælder også at de skal være praktisk gennemførlige. Dette gælder både mht. prøveafholdelse og bedømmelse. Muligvis kan det til sidst, noget forenklet, hævdes at det i opbygningen af et prøvemateriale er væsentligt at stræbe efter at gøre det vigtige målbart, ikke at gøre det målbare til det vigtigste. Dette indebærer bl.a. at ambitionen må være at der ikke er for mange opgaver hvor der kun er et bestemt korrekt svar, men at man i stedet må stræbe efter at tilbyde mange og varierede opgavetyper hvor besvarelsenerne kan være forskellige og hvor eleverne selv skal udtrykke sig på engelsk. Givetvis stiller denne type af opgaver større krav til lærernes analyse af det eleverne har produceret, og det er vigtigt på forskellig måde, bl.a. gennem klare anvisninger og eksempler, at give lærerne hjælp i bedømmelsen samt at opmuntre til at flere lærere foretager bedømmelsen sammen.

Indholdet af det diagnostiske materiale

DM 7 indeholder fem forskellige dele til eleverne og et omfattende materiale til lærerne. Til materialet hører også to kassettebånd - ét der danner udgangspunkt for de dele af prøven, der evaluerer elevernes lytteforståelse og et andet som giver læreren eksempler på elevsamtaler ud fra de modeller der gives til diagnostisering af elevernes

mundtlige sprogfærdighed. De indspillede samtaler er bedømt og kommenteret af en erfaren lærergruppe og har til hensigt at hjælpe læreren i bedømmelsen af de enkelte elevers evne til at tale engelsk.

Lærermaterialet indeholder overvejelser over de fagmæssige og prøveteoretiske udgangspunkter for materialet, *test specifications* samt anvisninger på gennemførelsen af de forskellige dele. Desuden indgår et omfattende afsnit om bedømmelse, hvori der gives et stort antal af kommenterede eksempler på elevpræstationer. Hensigten med lærermaterialet er ikke udelukkende at give støtte ved anvendelsen af DM 7, men også at udfylde en videreuddannende funktion.

Elevmaterialet er helt énsproget, hvilket indebærer at såvel instruktioner som opgaver er på engelsk og at eleverne således også forventes udelukkende at benytte engelsk. I det følgende gives der en kortfattet præsentation af de forskellige dele.

Del A: „*Me and my English*”

Fokus: Bevidsthed om/ ansvar for egen indlæring, selvbedømmelse.

Indhold: Spørgsmål til eleverne om deres tidligere indlæring af og undervisning i engelsk, deres vurdering af deres stærke/ svage sider og behov i engelsk, præferencer hvad angår indlæring og undervisning samt deres kontakt med engelsk uden for skolen. Spørgsmålene er udformet som *multiple choice*-spørgsmål, åbne spørgsmål og skalaer med 4 gradueringer.

Del B: „*A Letter to My Teacher*” alternativt „*A Letter to Kenya*”

Fokus: Skriftlig produktion

Indhold: To alternative modeller til fri skriftlig fremstilling, begge i brevform. I begge tilfælde forventes eleverne at besvare breve, i det ene tilfælde fra læreren, i det andet fra en ung person fra Kenya, som skal besøge Sverige. Den første model er mest velegnet i de tilfælde hvor læreren og eleverne ikke kender hinanden, mens den anden passer bedre, hvis klassen er blevet undervist af læreren før.

Del C: „*Getting to Know Each Other*” alternativt „*Plan a Class Party*”

Fokus: Mundtlig interaktion

Indhold: To alternative modeller for mundtlig interaktion mellem elever. I den første, som passer bedst, hvis eleverne ikke kender hinanden så godt, snakker to elever med hinanden om et antal punkter med gradvis stigende progression. Den anden model er tiltænkt fire elever, som diskuterer forskellige spørgsmål i forbindelse med en kommende klassefest. Denne model kan bruges uanset, om eleverne kender hinanden eller ej.

Læreren holder sig i baggrunden under samtalen, men går ind og hjælper hvis det er nødvendigt, hvis f.eks. en elev ikke kommer til sin ret eller hvis samtalen helt stopper. Bedømmelsen foretages undervejs og/ eller bagefter samtalen - det sidste hvis læreren har indspillet samtalen på bånd. I så fald kan lærere også bytte bånd med hinanden og få hjælp til bedømmelsen af enkelte

elever. Eleverne har således mulighed for at lytte til sig selv og give/få kommentarer, og indspilningerne kan gemmes som del af en succesiv dokumentation af elevernes engelsksproglige udvikling.

Del D: „*Take a Message*“, „*Conversations*“, „*TV Programmes*“

Fokus: receptiv færdighed (lytte+skrive, læse)

Indhold: „*Take a Message*“ er en opgave som fokuserer på elevernes lytte- og forståfærdigheder. De hører et antal meddelelser på en telefonsvarer og skal nedskrive en bestemt nærmere angivet information. Efterfølgende bedømmes i denne del af prøven elevens evne til at opfatte og gengive eksakt information - såkaldt *detailed listening*.

I „*Conversations*“ og „*TV Programmes*“ prøves elevernes evne til at læse og forstå. „*Conversations*“ består af et antal hverdagsudsagn, hvortil eleverne skal vælge et passende svar. I „*TV Programmes*“ er der autentiske uddrag af programmer fra tre britiske TV-kanaler samt et antal beskrivende udsagn om programmerne. Eleverne skal for hver beskrivelse angive, hvilken kanal og hvilket tidspunkt de respektive programmer vises på.

Del E: „*What are They Talking About?*“, „*How to Get to Hastings*“, „*Read and Write*“

Fokus: receptiv færdighed (lytte, læse+skrive)

Indhold: I „*What are They Talking About?*“ bedømmes elevernes evne til at lytte og forstå, hvad forskellige

samtaler handler om. De skal vælge det rigtige svar blandt fire svarmuligheder. Det drejer sig altså i denne lytteopgave om 'global' lytning, ikke om at opfatte og gengive eksakt information. I denne opgave, ligesom i den lytteopgave som indgår i Del D, forekommer der såvel britisk som amerikansk engelsk.

I „*How to Get to Hastings*“ og „*Read and Write*“ fokuseres der på elevernes evne til at læse og forstå samt at gengive information skriftligt. Hastingsopgaven består af spørgsmål til et autentisk informationsmateriale og „*Read and Write*“ af tre korte avisartikler med anekdotisk indhold. Eleverne skal her give længere, skriftlige svar og i tilknytning til den sidste artikel skal de også sammenfatte indholdet og digte videre på historien.

Kommentarer til elevmaterialet

Som det fremgår af det foregående er der flest af de opgavetyper, hvor eleverne selv skal producere svar på engelsk. Dog forekommer der også *multiple choice*-opgaver. Den vigtigste årsag hertil er at skrivesvage elever skal have mulighed for at demonstrere receptive færdigheder uden hele tiden at blive bedømt på deres evne til selv at producere svar. I yderste konsekvens kan dette siges at have med materialets validitet at gøre.

Som tidligere nævnt er DM 7, i overensstemmelse med kommissoriet, først og fremmest konstrueret med henblik på at hjælpe lærerne med at finde frem

til de elever, som kan få problemer med at nå målene for engelsk i slutningen af niende skoleår. Materialet sigter altså ikke på at rangordne eleverne eller på at udskille de allerbedste præstationer, og for de fleste elever er DM 7

heller ikke specielt svært. Det bør dog påpeges at del B og C giver alle elever ubegrænset mulighed for at udfolde sig og vise alle deres færdigheder på engelsk.

Del A – DM 7 – engelska

(utdrag/exempel)

Me and My English

↪ Background information

What did you do during your English lessons in grade 6?
(Mark with a cross how often you did this)

	often	sometimes	never	
Listened to English (friends, teacher, tapes, etc)	☐	☐	☐	ETC.

↪ English outside school - **when** and **how** do you use it (listening, speaking, reading, writing) ?

I think it is important to learn English because _____

The easiest things to learn and what I do best in English are _____

The most difficult things to learn and what I need help with in English are _____

I want to get better at _____
because _____ ETC.

↪ How well I can do things in English (Mark with a cross what you think)

	Very well			Not at all	
I think					
I can understand an English-speaking tourist	3	2	1	0	
I know about life in English-speaking countries	3	2	1	0	ETC.

↪ What I think about learning English

	Yes, absolutely			No, not at all	
I enjoy learning English at school	3	2	1	0	
I think it is important to speak English in class	3	2	1	0	ETC.

↪ In my free time...

	Very often			Never	
I watch films, video and TV programmes in English	3	2	1	0	ETC.

Bedømmelse

Formålet med det diagnostiske materiale er, som nævnt, at give et så bredt og tydeligt billede som muligt af elevens individuelle sprogfærdighedsprofiler, sådan at passende foranstaltninger kan iværksættes og undervisningen planlægges på en hensigtsmæssig måde. Det indebærer, at eleven får mulighed for at vise så meget som muligt af, hvad hun/han *kan*, men også at områder hvor der behøves meget arbejde og støtte bliver synlige. Elevens egen opfattelse af faget engelsk, egne behov og evner er i denne sammenhæng ikke mindst væsentlig.

Bedømmelsen bør først og fremmest være kvalitativ, hvilket indebærer at der foretages en analyse af det som eleven har produceret, hvad enten det er godt eller dårligt, rigtigt eller forkert. Med henblik på så præcist som muligt at kortlægge individuelle færdigheder og behov, må elevens præstationer analyseres og bedømmes, fremfor bare at blive rettet.

Ved analysen af elevernes svar er det først og fremmest *indhold og forståelighed* der bør være i fokus: I hvor høj grad kan eleven udtrykke et indhold på en måde, der er forståelig for en indfødt? Har eleven vist, at hun/han har forstået det hørte eller læste, også selv om svarets sproglige form langt fra er korrekt? Hvordan forholder det sig med elevens evne til at udtrykke sig og med den sproglige selvtillid? Har hun/han strategier til at få budskabet frem, når der f.eks. opstår huller i ordforrådet? Hvordan ser disse strategier i så fald

ud, og hvorledes kan de udvikles? Gør elevens sproglige fejl det svært at forstå hvad der bliver sagt eller skrevet?

Ved analyse af fejl bør der foretages en distinktion mellem fejl som (eventuelt) *forstyrrer* og fejl som *ødelægger*. Til den første kategori hører de fleste stavefejl (**shool, *runn*), men også f.eks. kongruensfejl som **My Mother work on Saturdays*. Fejl af denne slags kan være forstyrrende og der bør arbejdes med dem. Ofte forsvinder de automatisk i takt med, at elevens kundskaber udvikles - men de bevirker ikke at kommunikationen bryder sammen. Betydelig alvorligere er f.eks. anvendelsen af uforklarede ord på modersmålet (** I don't like samhällskunskap but I love bild*) eller direkte oversættelser af modersmålsudtryk af typen **The car drives of a man*. Fejltagelser af denne slags bevirker, at det der siges eller skrives bliver uforståeligt for en person med engelsk som modersmål, hvorfor det er væsentligt at hjælpe eleven til at slippe af med fejl af denne type.

Bedømmelsesvejledning i traditionel forstand findes der ikke til Del A i materialet - *Me and My English*. I stedet for er der anført et antal forslag til hvorledes elevernes svar kan danne grundlag for samtaler med eleverne om sprog, sprogindlæring, elevens ansvar og selvbedømmelse.

Til Del B-E gives dels almene anvisninger om bedømmelser, dels et antal eksempler på kommenterede og bedømte elevsvar. Det vil for Del B og C sige elevtekster respektive indspilninger af elevsamtaler, for Del D og E ek-

Elevprofil – DM 7 – engelska

(anpassad, komprimerad version)

Elevens namn:

Område

(del i materialet)

Kommentarer

⇒ **ATTITYDER TILL ENGELSKA
EGEN SPRÅKINLÄRNING
SJÄLVBEDÖMNING**

(Del A)

Me and My English

⇒ **SKRIFTLIG PRODUKTION**

(Del B)

Ämne:

⇒ **MUNTLIG INTERAKTION**

(Del C)

Ämne:

⇒ **RECEPTIV FÖRMÅGA**

Lyssna/förstå – ge respons (skriva)
(Del D+E)

Take a Message (D)

What are They Talking About? (E)

Läsa/förstå – ge respons (skriva)
(Del D+E)

Conversations (D)

TV Programmes (D)

How to Get to Hastings (E)

Read and Write (E)

⇒ **ÖVRIGT**

Elevens starka sidor i eng.

Elevens svaga sidor i eng.

Planerade åtgärder

sempler på kortere elevsvar. Også urigtige besvarelser, f.eks. i *multiple choice*-opgaverne, kommenteres, først og fremmest med sigte på at kortlægge hvad elevernes fejl kan bero på / hvilke fejlagtige strategier der kan tænkes at ligge til grund. Lærerne opfordres endvidere til i samtaler med eleverne at forsøge at danne sig et billede af, hvad elevernes eventuelle fejl bunder i.

I forhold til hver del af elevmaterialet diskuteres sværhedsgrad og hvad der kan bedømmes som en rimelig præstation. Data fra gennemprøvningsmateriale er flettet ind i disse diskussioner.

Sprogfærdighed er et mangefacetteret fænomen og den enkelte person opviser ofte mere eller mindre 'takkede' / ujævne profiler. Det betyder f.eks. at en elev er god til at opfatte talt engelsk og selv at udtrykke sig mundtligt, mens skrivefærdigheden overhovedet ikke befinder sig på samme niveau. Et andet eksempel kan være et individ, som har god formel beherskelse af sproget, men som har store vanskeligheder med at kommunikere mundtligt. En kortlægning af denne slags muliggør planlægning af optimal indlæring og undervisning for den enkelte elev.

Individuelle profiler

Den enkelte elevs resultater i det diagnostiske materiale i engelsk sammenfattes ikke i en pointsum eller i en karakter. I stedet for er der materiale til en såkaldt elev- eller kundskabsprofil, hvor hver enkelts forskellige præstationer inden for de områder som bedøm-

mes, kan kommenteres. Der kan også foretages en sammenfatning af elevens stærke og svage sider i faget engelsk. Elevens egen bedømmelse og lærerens kontinuerlige iagttagelser bør flettes ind i denne sammenfatning. På blanketten findes endvidere plads til at skrive, hvilke tiltag der forekommer mest relevante for hver elev. Det er hensigten, at profilen skal anvendes, når eleven og læreren sammen diskuterer og planlægger elevens fortsatte studier i engelsk. Den kan også udfylde en vigtig funktion ved de såkaldte udviklingssamtaler, som holdes mindst én gang hvert halve år mellem elev, lærer og forældre / værge.

Reaktioner på materialet

Det diagnostiske materiale er konstrueret til at kunne anvendes flere år, men det er hensigten at foretage løbende justeringer. I lærermaterialet indgår en omfattende spørgeskemaundersøgelse, der giver lærerne mulighed for at kommentere forskellige aspekter af materialet. Formålet er bl.a. at give et grundlag for justeringer, samt eventuelle forandringer af eksisterende dele. Hidtil er det imidlertid relativt få lærere, der har valgt at besvare denne enquete. Det kan naturligvis tolkes på forskellig vis f.eks. at der ikke er så mange der har anvendt materialet, eller at: 'Den der tier samtykker', altså at de fleste er tilfredse med DM 7. En grundig kortlægning af bl.a. disse spørgsmål er planlagt til det kommende år.

Tendensen i de reaktioner, der trods alt er kommet, er at de fleste lærere synes

at være tilfredse med både lærer- og elevmaterialet, og at majoriteten mener, at de har fået støtte i deres diagnosticering af den enkelte elevs kundskaber. Det ser også ud som om eleverne som helhed har været meget positive over for opgaverne, hvilket også var tilfældet ved gennemprøvningerne af materialet.

Den mest populære del af elevmaterialet synes at være Del B (fokus: skriftlig produktion). Den man bryder sig mindst om er Del C, som indeholder opgaver til bedømmelse af elevernes mundtlige sprogfærdighed. Undersøgelser, der blev foretaget i tilknytning til de tidligere standardprøver, der indeholdt en ikke-obligatorisk mundtlig del, har vist at de fleste engelsklærere i grundskolen er positive over for princippet om, at mundtlig sprogfærdighed skal prøves på samme måde som andre aspekter af sprogfærdigheden. Men relativt mange stiller sig tvivlende eller skeptiske over for om det i praksis kan lade sig gøre at gennemføre mundtlige prøver med alle elever (Erickson, 1996). På linje med dette er der også mange af dem, der har kommenteret DM 7, der fremfører, at de har fundet det svært at anvende den mundtlige del, bl.a. på grund af tids- eller lokaleproblemer. Andre mener, at de ikke har kunnet gå fra klassen i timerne for at gennemføre mundtlige prøver med en mindre gruppe.

Den kritik, der fremføres mod det diagnostiske materiale drejer sig i reglen om materialets omfang eller dets sværhedsgrad. En del lærere har den opfattelse, at DM 7 indeholder for mange

dele og mener at nogle kan fjernes, mens andre synes at materialet er for let. Til dette kan der siges, at de lærere som klager over materialets omfang - den tid det tager at gennemføre og bedømme - muligvis ikke har opfattet, at intentionen er at DM 7 skal integreres i det almindelige arbejde og anvendes over et længere tidsrum. Dem, der efterlyser et mere krævende materiale, der kan danne grundlag for at udskille også de allerbedste præstationer, har sandsynligvis ikke været opmærksomme på det primære mål, fastlagt i regeringsdirektivet, er at de diagnostiske materialer først og fremmest skal hjælpe lærere med at finde de elever, som har risiko for ikke at nå de opstillede mål i slutningen af grundskolen. Desuden kan det konstateres, at denne kritik faktisk kun gælder Del D og E, eftersom der i de øvrige dele ikke er noget 'loft' over elevernes muligheder for at vise deres sproglige evner.

To læreres temmelig forskellige oplevelser af og skriftlige kommentarer til materialet kan afslutte denne korte redegørelse for reaktionerne på DM 7:

Alle dele har været vigtige brikker til klart at se en helhed - selv om jeg har arbejdet længe som engelsklærer har prøvens dele og profilen fået mig til at se nye dimensioner/sammenhænge.

Jeg havde klaret mig uden dette diagnostiske materiale. Jeg lader mig ikke styre af prøver alene. Desuden har jeg mine egne prøver som er lige så gode.

Fremtiden

Både når det gælder prøveudvikling og forskning i forbindelse med prøver er mange projekter i gang eller under planlægning ved Avdelningen för språkpedagogik. Hvad angår DM 7 er det planen i 1998 i større skala at undersøge, hvordan og i hvilket omfang det diagnostiske materiale anvendes og hvordan det har fungeret som prognoseredskab, samt elevens og lærerens syn på materialet. Der vil specielt blive fokuseret på elevernes synspunkter. Dette vil finde sted som en del af et større projekt om såkaldt *test-taker feedback* som foregår i tilknytning til grundskolens prøver (Erickson 1997). Desuden er det tanken at lave visse justeringer af DM 7, f.eks. flere opgaver til diagnosticering af elevernes receptive færdigheder.

Endvidere er der planer om at undersøge, hvordan materialet kunne anvendes i *language portfolios*, som på det seneste er kommet i søgelyset og som også indtager en vigtig rolle i Europarådets arbejde med at udvikle *A European Language Portfolio* i tilknytning til *A Common European Framework of Reference for Language Learning, Teaching and Assessment* (Strasbourg 1997, 1996).

Litteratur

Alderson, J.C. & D. Wall: Does washback exist? i: *Applied Linguistics*, Vol. 14, 1993, nr. 2, 115-129.

Bachman, L.F.: *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press, 1990.

Erickson, G.: *Lärare och elever tycker - om standardprovet i engelska*. Göteborgs universitet: Inst. för pedagogik, Avdelningen för språkpedagogik, 1996.

Erickson, G.: *Vad tycker eleverna om proven? Test-taker feedback som del av arbetet med nationella prov i engelska*. i: *Språkdidaktisk forskning*. Bilaga till *LMS Lingua* 5, 1997. S. 21-30.

Europarådet: *Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference*. Draft 2 of a Framework Proposal. Strasbourg: Council of Europe. Council for Cultural Co-operation. Education Committee, 1996.

Europarådet: *European Language Portfolio. Proposals for Development*. Strasbourg: Council of Europe. Council for Cultural Co-operation. Education committee, 1997.

Grundskolan – kursplaner, betygskriterier. Stockholm: Skolverket, 1996.

Information om 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94. Stockholm: Utbildningsdepartementet, 1994.

Messick, S.A.: *Validity*. I Linn, R.L. (ed): *Educational Measurement*. Third edition. New York: American Council on Education / Macmillan, 1989.

Regeringsbeslut 1994-04-21: Ett uppdrag till Statens skolverk att utarbeta och tillhandahålla nationella prov. (Dnr U94/1031/Gru).

Shohamy, E.: *The Power of Tests: The Impact of Language Tests on Teaching and Learning*. NFLC Occasional Papers. Washington: John Hopkins University, 1993.

Skolverkets avtal med Avdelningen för språkpedagogik, Göteborgs universitet, 1994-11-24. (Dnr 94:1600).

Oversættelse ved Peter Villads Vedel og Karen-Margrete Frederiksen.